

ЗНАЧЕННЯ РЕГІОНУ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ

І.В. Шевчук

Луцький національний технічний університет, ivanka.bodak@yahoo.com

Кожна територія у силу своїх природно-кліматичних, економіко-географічних, традиційних передумов володіє певним потенціалом для вирощування тих чи інших продовольчих культур, забезпечення ефективного виробництва продуктів харчування певного виду. Тому на основі визначення ефективної спеціалізації певної території у виготовленні продуктів харчування та забезпечення належного міжрегіонального обміну ними можливе досягнення продовольчої безпеки населення усіх регіонів.

Березін О.В. наголошує, що продовольчу безпеку слід розглядати у межах кожного окремого регіону через регіональні особливості територій, оскільки кожен регіон країни відрізняється від іншого, притаманними йому природними ресурсами, матеріальними багатствами, соціальними умовами життя, економічною та екологічною ситуацією [1, с. 107]. Мелешко М.І. зосереджує увагу саме на соціальному підґрунті до розгляду даного питання на регіональному рівні, що полягає у задоволення фізіологічних потреб (в тому числі, потреби у харчуванні) відносно кожної конкретної людини у місцях її проживання [2, с. 61]. Мотивуючи необхідність дослідження продовольчої безпеки на регіональному рівні внаслідок існування особливостей соціально-економічного становища окремих територій та різною демографічною ситуацією регіонів.

Обґрунтованим вважаємо підхід Одінцова М.М., Одінцова О.М., Шора О.М. щодо трактування необхідності дослідження продовольчої безпеки регіону, пов'язаний з тим, що не всі регіони країни здатні забезпечити власне населення основними видами сільськогосподарської продукції та продуктами харчування, адже вони відрізняються за рівнем економічної доступності продукції, структурними та територіальними відмінностями в спеціалізації [3, с. 23]. Тому в силу існування регіональних відмінностей країни, важливо досліджувати стан продовольчої безпеки відносно кожної окремої території, що визнана як самостійна частина країни та володіє комплексом природних та інших ресурсів.

Регіони України, на відміну від інших європейських країн, володіють достатніми земельними та водними ресурсами для виробництва усіх необхідних видів продуктів харчування. Таким чином, продовольча безпека регіону, без сумнівів, займає особливе місце у структурі національної безпеки, що зумовлено важливістю використання регіональних природних ресурсів, виробничих потенціалів, агропромислових комплексів регіонів, ринків продовольчих товарів у забезпеченні населення продуктами харчування.

Шадура-Никипорець Н.Т. під продовольчою безпекою регіону розуміє можливість та здатність регіону задовольнити потребу населення продуктами харчування в обсязі, структурі, якості та калорійності, які відповідають раціональним нормам, на основі найбільш повного використання можливостей регіонального виробничого потенціалу та системи міжрегіональних зв'язків відповідно до територіального поділу праці [4]. Автор акцентував увагу на використанні можливостей регіонального виробничого потенціалу та системи міжрегіональних зв'язків, оскільки регіони виступають взаємопов'язаними продовольчими системами, що функціонують за рахунок виробництва та шляхом обміну з метою формування пропозиції продуктів харчування на всіх територіях.

Суть даного поняття, як готовність регіону задовольнити потребу населення продуктами харчування в обсязі та калорійності, які відповідають необхідним нормам, при найбільш повному використанні можливостей регіонального виробничого потенціалу, визначив Бублик В.І. та Запотоцький С.П. [5, с.147]. При цьому, науковці зосереджують увагу на найбільш повному використанні можливостей регіонального виробничого потенціалу, тобто максимізації обсягів виробництва продукції в регіоні.

Продовольчу безпеку регіону, як систему безпеки продовольчої структури місцевої демографічної популяції населення, що сформувалася із взаємопов'язаних підсистем за функціональними, організаційними, ресурсними і технологічними ознаками і має на меті безперебійне, достатнє та якісне задоволення фізіологічних потреб населення основними продуктами харчування із власних, державних і міжнародних джерел, трактує Зеленська О.О. [6, с.111]. Тобто автор наголо-

шує на формуванні пропозиції продукції за рахунок не лише регіональних та національних ресурсів, але й використання імпорту.

Стан регіонального продовольчого фонду, при якому пропозиція продуктів харчування в регіоні і поточний споживчий попит на них формується на прийнятному для населення рівні, при достатньому асортименті, а також створенні резервів продукції, визначають продовольчу безпеку регіону науковці Одінец М.М., Одінец О.М., Шор О.М. [3, с. 23]. Акцентується увага на забезпеченні стану регіонального продовольчого фонду, що формується відповідно до чисельності населення регіону і у відповідності до норм харчування, тобто це той обсяг пропозиції продукції, що повинен бути доступний в регіоні для задоволення існуючого попиту та створення регіональних резервів продукції.

Гасука Л.О. вважає, що під продовольчої безпекою регіону варто розуміти стан захищеності населення регіону від продовольчих загроз та безперервний доступ до необхідної кількості продуктів харчування належної якості [7, с.93]. Автор акцентує увагу на соціальному аспекті, що передбачає захист населення від загроз в продовольчій сфері та враховує такі характеристики продовольчої безпеки, як фізична доступність якісної продукції, однак у визначенні відсутні регіональні ознаки забезпечення такого стану.

З розглянутих пропозицій до визначення продовольчої безпеки регіону, зрозуміло, що основний зміст даного поняття полягає у забезпеченні населення необхідною кількістю якісних продуктів харчування переважно за рахунок регіонального виробничого потенціалу. Однак, відсутня думка про те, що регіональні ресурси слід використовувати з точки зору найефективнішої спеціалізації регіональних АПК у виробництві харчової продукції харчування, що є важливим аспектом формування пропозиції продукції.

На основі дослідженого матеріалу, в нашому розумінні продовольча безпека регіону є цілісною системою, що передбачає існування пропозиції та задоволення попиту населення регіону в якісних харчових продуктах. Тому під продовольчою безпекою регіону слід розуміти стабільне забезпечення населення регіону якісними та доступними продуктами харчування на раціональному рівні за нормальних умов, і в разі надзвичайних ситуацій – на мінімальному, що базується на ефективній спеціалізації регіону та міжрегіональних зв'язках.

Список використаної літератури:

1. Березін, О. В. Взаємозв'язок соціально-економічної та продовольчої безпеки у формуванні відносин підприємств АПК / О. В. Березін, Л.М.Березіна. – Економіка АПК. – 2011. – № 7. – С. 107.
2. Мелешко, М. І. Державне регулювання ринку зерна і ринкові відносини та їх роль в системі забезпечення продовольчої безпеки / М. І. Мелешко. – Механізми державного управління. – 2010. – № 10. – С. 61.
3. Одінец, М. М. Формування регіональної продовольчої системи / М. М. Одінец, О. М. Шор, О. М. Одінец. – Зб. наук. праць ЧДТУ. – Серія «Економічні науки». – Випуск 24. – Ч. 2. – Черкаси: ЧДТУ, 2009. – С. 23.
4. Шадура–Никипорець, Н. Т. Методологічні аспекти оцінки продовольчої безпеки на мезорівні / Н.Т. Шадура–Никипорець. – Вісник Чернігівського державного технологічного університету. – Серія "Економічні науки". – № 1(48). – 2011. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vcndtu/2011_48/46.htm
5. Бублик, І. В. Продовольча безпека регіонів України / І. В. Бублик, С. П. Запотоцький. – Національне господарство України: теорія та практика управління: зб. наук. праць. – К.: Рада по вивченню продуктивних сил України НАН України, 2009. – С. 147.
6. Зеленська, О. О. Система продовольчої безпеки: сутність та ієрархічні рівні / О. О. Зеленська. – Вісник ЖДТУ. – Серія «Економічні науки». – №1 (59). – 2012. – С. 111.
7. Гасука, Л. О. Сутнісний зміст продовольчої безпеки та її регіональний прояв / Л. О. Гасука. – Зб. наук. праць «Економічні науки». – Серія «Регіональна економіка». – Випуск 8 (31). – Ч. 1. – Луцьк: ЛНТУ, 2011. – С. 93.